

Сокольніков Т.О.,
студент групи НБ-6
Науковий керівник: Попович Н.В.,
асистент кафедри національної безпеки,
публічного управління та адміністрування
Державного університету «Житомирська політехніка»

УКРАЇНЬСКА НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ – ЗАПОРУКА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ

В умовах війни українське суспільство зіштовхнулося з жорстокістю та безпринципністю москальських терористів та підступністю її союзників. Зіштовхнулося з нездатністю світових організацій забезпечувати світовий порядок, з розбіжністю думок серед країн в світі, повільними або недостатніми обсягами допомогли та не однорідністю думок серед нашого власного населення.

Метою нашого дослідження є доведення того, що українська національна ідентичність є запорукою національної безпеки України, а задля цього потрібно проаналізувати основні віхи українського державотворення, щоб осмислити так звані історичні травми та протидіяти російським міфам, які сьогодні є одним із інструментів рашистської експансії.

До слов'ян, територія України здебільшого була заселена кочовими племенами, що змінювали один одного. Однак, вже в античні часи південь сучасної України став сприятливим місцем для еллінської колонізації, антична культура якої вплинула на формування української національної культури та ідентичності. Втім, південь здебільшого лишався підкореним кочовиками: то хозарами, то печенігами, то половцями. Часті зміни кордонів, міграція кочовиків та колонізація різними європейськими країнами дала і позитивні наслідки. Строкатий набір невеликих груп етносів сприяв розвитку в різних сферах, бо колонізатори приносили з собою не тільки свої правила, але і культуру, мову, релігію, рівень наукового розвитку. Важливу роль в цих процесах відіграють кримські татари які в майбутньому розділять з нами травму репресій та депортацій, а в 1991-му році стануть рушійною силою в Криму за об'єднання та незалежність України.

Першою ж державою на українських землях стала Русь – Україна – могутня середньовічна держава, пам'яттю про яку сьогодні нещадно намагаються маніпулювати російські агресори, створюючи безліч міфів на її основі: від «єдності братніх народів» до «Київ – матір городів руських». Розвінчування цих міфів є вагомим спротивом російським наративам, які теж є зброєю в руках агресора в інформаційному просторі.

Хоча литовці в наступні століття і виявилися достатньо дружніми та навіть переймали від нас багато культурних аспектів, все ж загарбники вбачали в нашій території щось більше, ніж простий потенціал для розширення своїх кордонів. В цей період починається одна з найбільш славетних сторінок української історії - поява та розвиток козацтва, що призвело до розселення українців на південь. Період відзначився зародженням національної ідентичності, всупереч впливу польсько-литовської унії та католицизму, першими свідомими міждержавними контактами між півднем та іншими частинами України.

Колонізація східноукраїнських земель, в першу чергу Слобожанщини, активно почалася в XV-XVI ст., сюди селили як «служивих людей», що отримували тут землі за службу царю, так і українців, однак, як зазначає дослідниця українсько-російського порубіжжя Я. Верменич, саме українські поселенці, у тому числі й ті, яких залучали сюди за допомогою пілг, виявилися більш життєстійкими, ніж російські «служилі люди», і саме з них «поступово виробився тип землероба - воїна, подібного до козаків» [2, с. 147].

Саме з півдня - з Січі почалося звільнення України під час Хмельниччини. Реєстрове козацтво та селянство зустрілося з низовими і утворили державу. У спільних півдня та півночі з'явився гетьман, зовнішня політика та визнання. Вже тоді ми довели, що навіть попри різницю, що утворювалася сотнями років, українці змогли зібратися та відтворити свою державність з новою силою, в новому вигляді. Були навіть неодноразові спроби доєднати до новоутвореної Гетьманщини захід України зі Львовом.

Богдан Хмельницький досягнув певного рівня міжнародного визнання шляхом формування антипольських коаліцій, а його наступники продовжили формування державних інституцій та культури. Хоч розбіжності в зовнішньо-

політичних поглядах разом з територіальними апетитами сусідів спричинили Руїну, це лише доводить, що українці в різних куточках наших етнічних земель спромоглися побудувати ідентичність та відстояти свої інтереси. Таким чином, шляхом міжусобиць, внутрішніх чвар та договорів, поділів та об'єднань будувалися найбільші та найвеличніші держави протягом століть. Не зважаючи на те, що згодом українці опинилися впливом московії, цей період поклав початок зародженню української нації в майбутньому. Недосвідченість українців в творенні спільної держави та невдале розташування між найбільшими європейськими країнами того часу призвело до ще довшої окупації. Навіть Д. Дорошенко та І. Мазепа, обернувши політичний курс на 360 градусів та перевершивши попередників в сміливості, не змогли дійти бажаного, в тому числі через міжусобиці українців. Цей період поклав початок більшості того, що ми маємо зараз, в тому числі і деяким травмам, спричиненими політичною ситуацією в світі.

Однак, в далекій перспективі це створило більш сприятливі умови для об'єднання та вироблення спільної ідентичності, ніж в часи, коли південь був не заселений степом. В цей час також почалися перші кроки русифікації та спроби розділити українське населення.

Українці, чия ідентичність та консолідація були вже на більш високому рівні, підіймали повстання, мігрували, намагалися творити та розвивати в інших людях те саме навіть в жорстоких умовах москальської окупації.

Центральна Рада УНР зіштовхнулася з тими ж проблемами, що і Гетьманщина – відсутністю єдиної стратегії та складністю геополітичного становища. Однак, період 1917-1921 можна вважати своєрідним Ренесансом українського суверенітету. Початок двадцятого століття мав для нас не тільки яскраві державотворчі епізоди, не тільки появу і народження одних з найвизначніших людей в нашій історії, але й найбільш трагічні події. Україна протягом ХХ ст. пережила три голодомори, терори, депортації, розстріли інтелігенції - все це залишило по собі глибокі історичні травми, адже лишаються архетипи, стереотипи та установки про меншовартість української мови, культури, історії, «єдність братніх народів», які заважали нам розвиватися

впродовж тридцяти років незалежності. Усвідомлення та осмислення цих колективних травм допоможе нам їх позбутися.

Отже, попри важкий шлях та століття відсутності державності, українці нарешті консолідувалися в 1991 р., підбивши підсумок тисячолітній історії війн, боротьби, кровопролиття, тріумфу та самопожертви. Попри всі географічні зміни, примусові переселення та геноциди, українці лишилися згуртованими, щоб давати відсіч рашистській агресії. Це є беззаперечним свідченням існування нашої сталої національної ідентичності. Історична пам'ять є основою патріотизму, можливості розвиватися та протистояти зовнішньому ворогу. Людей, що об'єдналися заради вищої ідеї, неможливо розділити, і рашисти це знають, тиснучи на старі рани та завдаючи нових. Ворог, що розпочав віроломне вторгнення на наші землі ще в 2014 р., намагається знищити нашу національну ідентичність та гідність, саме тому вона є запорукою державності та незалежності України.

Список використаних джерел:

1. Грицак Я. Подолати минуле: глобальна історія України. Київ: Портал, 2022. 416 с.
2. Верменич Я. В. Українсько-російське пограниччя: історичний досвід та сучасні виклики регіонального розвитку / Відп. ред. В. А. Смолій. НАН України. Інститут історії України. – К.: Інститут історії України, 2023. 338 с
3. Кралюк П. Східна Слобожанщина. Чому ця українська земля не увійшла до складу Української держави? Радіо Свобода, 2022. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/skhidna-slobozhanshchyna-ukrayinska-zemlya-ukrayina/31359813.html>